

TIDEVARVET

TIDEVARVET
N:R 47: 1929

Neutralitet eller solidarisitet, vår ledande artikel, handlar om Sveriges insatser i kampen mellan våldspolitik och rättspolitik, om ett föredrag i Göteborg och en artikel i Ny Tid.

Tidevarvet redogör för innehållet i moderskapsunderstödsaktens kunniges i dagarna avgivna betänkande angående moderskapskydd och slutar med en uppmaning till kvinnorna att enigt ställa sig bakom detta förslag, på vilket Vi ha väntat länge nog.

Bönen för försvaret, ett viktigt beslut av kyrkomötet, som hittills förbigåtts med tystnad.

Artikeln om Bostadsbrist och billiga hyror av bostadsinspektorn fru Elsa Flodin samt referatet under mötesplatsen behandla båda samma problem sedda från Stockholms och Göteborgs horisont. Vi vilja i detta sammanhang erinra om, att det av fru Flodin omnämnda nya bostadsinitiativ i Stockholm, som tagits av fastighetsnämnden och som tycks innebära ett steg mot bättre förhållanden, går ut på att staden genom lämnandet av billiga tomter och billiga lån samt byggnadskreditiv skulle medverka till att billiga bostäder komme till stånd genom filantropiska stiftelser, föreningar och fastighetsbolag m. fl., som tidigare bedrivit en sådan samhällsnyttig bostadsproduktion, samt kooperativa föreningar och enskilda. Man vill alltså genom kraftig medverkan från stadens sida försöka få till stånd bostäder med billig hyra istället för dem, som försvunnit vid den omfattande rivningen av gamla hus. Det föreslås att 2,7 milj. kr. av skattemedel och 4 milj. kr. av lämnad skolka disponeras för ändamålet.

Ni får Tidevarvet gratis för december månad vid prenumeration nu för 1930.
Pris per helår 6 kr. Postgiron 1544.

DEN MEST FÖRTJUSANDE FLICKBOK man gärna kan träffa på är I Rosengård. Pris endast kr. 1.—, inb. 1.75. I bokhandeln och från Lindblads Förlag, Uppsala.

DIVINIA-HALLEN
BEGRAVNINGSBYRÅ. FABRIK.
Stor sortering kistor. Låga priser. Humlegårdsg. 25. Tel. 70 2578.
Svenska Eldbegängelseföreningen.

Svenska Eldbegängelseföreningens expedition
Stihlms Eldbegängelsebyrå
Sverigens 25, 26, 27, 28 Strömbalm
Öppen 10-4, lördags o. helglagsstämman 10-2.
Tel. Norr 2300 för eldbegängelser
Norr 2280 » medlemsansömn.
Avgift 10 kr. en gång för alla,
för begravningsförsäkrad 5 kr.
Kreatorier i Stockholm, Göteborg, Örebro och Hälsingborg.

DEN LÅNGA FÖRHISTORIEN

»Bereddandet åt väntande och nyblivna mödrar och deras späda barn av sådana levnads- och vårdförhållanden, som erfordras för bevarandet av mödrarnas hälsa och krafter samt för fostrandet av livsdugliga och sunda barn, synes böra utgöra en av samhällets mest primära uppgifter.» — Med dessa ord inleda moderskapskunniga sitt för några dagar sedan avgivna betänkande angående moderskapskydd. Men av den utförliga historiken framgår, att det var först för omkring 200 år sedan som de första åtgärderna från statsmakernas sida vidtoges för att sakkunnig vård måtte stå varje, även den fattigaste barnaföderska till buds. Mycket arbete har erfordrats innan vårt barmorskeväsende, våra förlösningssanstalter, vår spädbarnsvård nått den utveckling de för närvarande ha i vårt land. Men ännu lämna såväl moderskaps- som spädbarnsvård mycket övrigt att önska. Detta framgår också med all tydlighet av de sakkunniges utredning.

Den långa förhistorien till detta kommittéförslag är i korthet följande.

Förbud att arbeta i fabriksmässig industri för kvinna som fött barn kommer första gången

in i svensk lagstiftning år 1900 med lagen om minderårigas och kvinnors användande i industri, som förbjöd modern att arbeta under 4 veckor efter barnsöroden.

Några år efter denna lags tillkomst väcktes av hr Wawrinsky motion om moderskapsförsäkring. Riksdagen behjrtade synpunkten att det var av synnerlig vikt för staten, att den kvinna som väntade sin nedkomst, kunde någon tid före förlösningen liksom någon tid efter densamma ostörd av näringsbekymmer och skadliga ansträngningar skaffa sig den vila och vård, som kräves för att hon skulle kunna väl fylla moderskapsplikt.

Med anledning av riksdagens skrivelse i frågan utarbetades inom socialdepartementet ett förslag om moderskapsförsäkring för industriarbeterskor, där det bl. a. framhölls, att samtidigt som lagstiftning om barnsängsvila etc. var nödvändig för att skydda kvinnorna emot yrkesarbetets faror, måste man också se till att hon fick sådant ekonomiskt understöd, att hon kunde utnyttja vilodagen i samband med barnsöroden. Man hade alltså kommit fram till tanken på särskilt moderskapsunderstöd. Förslaget mötte ganska

stark kritik, framförallt från lagrådets sida och föranledde ingen proposition till riksdagen.

Inte heller lyckades man lösa frågan i samband med sjukförsäkring. Det år 1919 utarbetade förslaget till allmän sjukförsäkring blev så dyrt, att det inte föranledde någon proposition. Förslagen vid 1926 och 1927 års riksdagar om reformerad sjukförsäkring upptogo också moderskapskydd i samband med denna, men då förslaget om sjukförsäkring föll, förblev också frågan om moderskapskydd olöst.

Emellertid hade redan 1912 ett förslag till lag om arbetarskydd blivit framlagt, i vilket den gällande barnsängsledigheten på 4 veckor utsträcktes till 6, just på tanke på den väntade propositionen om moderskapsförsäkring. Fastän denna aldrig kom fram, gick riksdagen i alla fall med på den förlängda obligatoriska barnsängsledigheten, alltså 6 veckor efter barnsöroden, obereende av om någon ledighet uttagits före dessamma. Men det drojde ända till 1926 års riksdag innan frågan om ekonomiskt vederlag togs upp igen — utom att riksdagen vid 1912 års riksdag beslutit anvisa medel till understödjande av de frivilliga sjukkassor, som även meddelade moderskapsunderstöd.

Bönen för Försvaret

Det nu avslutade kyrkomötet med dess olika anpassningar till en utveckling som rider fort, kommer troligen en gång att i det historiska perspektivet stå som en mycket märklig tilldragelse.

Redan under dess gång ägnade pressen mycken uppmärksamhet åt flera av dess beslut. Men ett av dem, och dock ett av de viktigare har gått obemärkt förbi, nämligen beslutet om införande av alternativ böner till den nu gällande kyrkobönen, alternativ, som bl. a. kännetecknas av att bönen för försvaret är utesluten. En motion om införandet av sådana alternativa böner hade väckts av biskop Rodhe, av pastor primarius Widner och kyrkoherde Lars-son samt av domprosten Carlsson i Linköping. Den antogs av kyrkomötet utan någon diskussion.

Ända ligger bakom det så stillsamt fattade beslutet två viktiga principfrågor och en historia.

Historien börjar med att kyrkoherde Sam. Thyssell i Norrköping genom världskriget fått, som han

uttrycker det: »väckelsen att taga upp kriget och krigsrustningarnas berättigande under omprövning i ljuset av Jesu evangelium.» Han har då »kommit att se den oförsonliga motsatsen mellan Jesu evangelium och kriget.» Han har ansett sig för sitt samvete skull tvungen att i kyrkobönan utesluta bönen för försvaret, eftersom det ju är detsamma som att be för effektivitet åt det moderna eld- och giftkriget.

För denna underlätenhet anmälde Thyssell till sitt domkapitel ett antal kyrkorädsledamöter, angelägna om statskyrkans bestånd och lagens heild. Domkapitlet erinrade om att även beväringar ha samvetsfrihet och upptog icke anmälan. Den fullföljdes då till Göta Hovrätt, som i sin förmas med 3 röster mot 2 fastslog att uteslutandet av bönen för försvaret var arbetsfrelt och tilldelade kyrkoherde Thyssell en varning.

Högsta domstolen har sedan dess legat på ärendet och ännu ej sagt sitt ord. Blir det ordet fällt,

är därmed, fastslaget att kyrkobönen är likvärdig med en lagparagraf, som man måste lyda vid laga äventyr. Medan man väntade på Högsta Domstolens utslag kom kyrkomötets beslut att inlägga alternativa böner, där vi bönen för fred förekommer men ej bönen för försvaret. Därmed har kyrkans ledning undgått att kyrkoherde Thyssell, om vilken man visste att han skulle framhärda, bleve dömd till suspension och sedan till avsättning.

Man kan tryggt säga att det är faller Thyssell som främst varit aktuell för dem, vilka drivit igenom att frågan om alternativa böner lösts med årets kyrkomöte. En enda person som står upp för sin övertygelse, som framhärda och tar riskerna har en otrolig förmåga att väcka respekt, att övertyga om att det är allvar och att sätta fart i allt för långsamma och sega processer. Problemet Thyssell i dess nuvarande fas är alltså avklarad, han och de av hans (Forts. å sid. 4.)

Även om antalet kvinnliga sjuk-kassemlemmar sedan dess ökat alltmera, blir det ändå endast ett fåtal barnaföderskor som få del av det obetydliga understödet.

Efter motioner av hr Palmstierna och Steffen vid 1914 års riksdag om åtgärder till förbättrad mödra- och spädbarnsvård, begärde riksdagen utredning angående bättre förlösningsskydd till mindre bemedlade barnaföderskor. Den igångsatta utredningen avbröts vid den allmänna kommittéindragningen 1922.

1924 väckte fruén Hesselgren och fru Ostlund motioner om att det inställda utredningsarbetet angående förbättrad mödravård måtte fortsättas. Motionerna bifölls av första men avstogs i andra kammaren och någon åtgärd kom alltså inte till stånd.

Som förut nämnts förekom vid 1926 års riksdag en proposition med förslag till moderskapsunderstöd åt industriarbeterskor. Det skulle utgå av statsmedel med omkring två tredjedelar av kvinnans arbetsförtjänst under en tid av omkring 7 eller 8 veckor.

Förslaget väckte opposition från två håll. Sålunda framhöll å ena sidan hr von Koch m. fl. i motioner till riksdagen det opraktiska i att understödet skulle komma att utgå också till sådana barnaföderskor som egentligen inte behövde det. Motionärerna upptogo istället ett föregående förslag (utarbetat i samband med överarbetningen av fattigvårdslagsstiftningskommitténs förslag) om understöd efter den individuella behovsprincipen och föreslog att understödet skulle utbetalas av fattigvårdsmyndigheterna. Å andra sidan framhölls i motioner av bondeförbundarna hr Gardell i Gans och Nilsson i Hörby att förslaget vore orättvist emot jordbrukets och hantverkets mindre bemedlade barnaföderskor, som alls inte skulle komma i åtnjutande av något understöd.

Utskottet gillade den i propositionen hävdade principen om att det allmänna borde i någon mån ersätta barnaföderskan för den tid, hon på grund av gällande lagstiftning gick miste om sin arbetsförtjänst. Frågan om understödets utsträckande till också andra kvinnor än de industrianställda ansåg utskottet emellertid måste bli föremål för förnyad utredning särskilt med hänsyn till kostnaderna. Vidare borde undersökas lämpligheten av individuella behovsprincipens tillämpande, av regressrätt gentemot barnaföderskor, huruvida kommunerna borde lämna något bidrag till understödet samt i vilken utsträckning sjuk-kassornas medverkan kunde vinnas.

(Forts. å sid. 4.)

konsum föreningen för lägre levnadskostnader

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-1, 2 tr., Stockholm.
UTGIVARE:
Åsa Nilsson.
REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wägener,
Elsabetz Tamm,
Honorius Hermelin.
REDAKTIONSEKRETERARE:
Curtis Hermelin.
Mottagningstid 10-12.
Telefon Norr 4842.
EXPEDITION:
Telefon Norr 38243.
Kontorsid 11, 10-12 f. m., 1-4 e. m.
Postgiro 1544.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6.—, halvår kr. 3.50,
kvartal kr. 2.— Lönnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
1 text, 10 ord ..... 20 öre
per millimeter.
Textida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1939
Wahlstedts Tryckeri Aktiebolag
Storgatan 22

Praktiserande läkare

Infört genom
Stockholms Läkarförening

Dr Ester Grönblad
Ögonsjukdomar
Götgatan 7, 3 tr. hiss.
Mottagn. tid vard. 10-12, 11, 3-6,
Sönd. 10-12. Annan tid efter
överenskommelse pr tel. Söter 11170

Med. Doktor

John Hellström
Kirurgiska sjukdomar.
Nybrogatan 11, 2 tr.
Mottagn. Månd., Onsd., Fred. (än
kl. 3, halvt efter anmälan pr Tel. Ost.
453 kl. 9-10.

Doktor

Torsten Lindner
NERVSJUKDOMAR
Mästaremsögatan 9.
Invid Blinckegatan.
Tel. 1919. Telefonsid 9-10 f. m.
Mottagn. enligt överenskommelse.

Dr Harald Nilsson
Spec.: Ortopedi.

(hållnings- o. rörelseorg. sjukd.)
BRAHEGATAN 27, Tel. Ö. 485.
Mottagn. Tisd., Torsd., Lörd. 3-4,
helst efter uppgrörelse pr telefon.

Dr Wilhelm Rasch
Götgatan 21, 2 tr. Tel. Söder 58
Invärtas sjukdomar
spec. Hjärt- och lungsjukdomar
Mottagn. 1/3-1/4, Personl. tel. 1/9-59

Med. Doktor

Ernst B. Salén
Invärtas sjukdomar, spec.: amnes-
omsättningens och hjärtsjukdomar,
Sia Blasieholmshammnen 4 A, 5 tr.
hiss. (Invid Nationalmuseum).
Tid till mottagn. hänfyller pr tel.
Norr 216 vardagar 9-11 f. m.

DOKTOR

Karin Thorsell-Lagergren
KUNGS HOLMSGAT. 27, 2 tr.
Tel. Kh. 1930.
Allmänpraktiserande.
Mottagn. vardagar 1/3-4. Annan
tid efter överenskommelse.

Doktor

Siri Söderlund-Naelsund
Institut för kosmetisk behandling.
Birger Jarlsгатan 36, Sklm. Tel.
9212. Mottagn. 11-4.

TANDLÄKARE

Tandläkare
Arnold Ahlström
Birger Jarlsгатan 32, IV.
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Mottagn. enl. överensk. pr tel. N. 8350

Höors Stilton i stenkrus
för smmakare
1

Ph. Engfeldts Smörffäll
2 ÖSTERMALMSTORG 2
Tel. 70383 Norr 8066

Smakfulla kranisar, alla priser

La fleuriste

6 Malmorgsgatan
Allm. Norr 6296 Riks 2550

Olga Emdahl

Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 10851
STOCKHOLM.

Gör ett besök i

Söders populäraste bageri
BAGARSTUGAN
Folkungsgatan 65 Hornsgatan 37

ALMA AXELSSONS

Förlösningshem,
Linnegatan 19, mottager inackord. även
för längre tid. Tryggt o. ogen. värsk
Tel. 78 24

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Anders Advokatbyrå

Inneh.: Eva Anders.
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Herkliesgatan 14. Tel. 7575-7576.
Ld. La Vattugatan,
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Brottsrätts- och testamentens,
Ervärdningsuppdrag.
Även skärfylla förfäringar.

Westerstahl, O.

& Branting-W., Sonja.
Led. av Sveriges Advokatsamfund
Wasagatan 4. Tel. 11218

TANDLÄKARE

Tandläkare
Albert Almgård
Medl. av Sthlms Tandläkareförening
Mottagn. enl. överensk. pr tel. S. 2962
Södermalmstorg 8

Tandläkare

Gustaf Backelin,
Strandvägen 1, 2 tr.
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Rådfrågningstid kl. 121
eller efter Telef.-anmälan 74824.

Tandläkare

Inga Forsberg
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Folkungsgatan 50, 1 tr. (Götgatspalset)
Mottagningstid: Vardagar 10-12
f. m. och 7-8 e. m. Annan tid enl.
överenskommelse per tel. s. 134.

Tandläkare

Konrad Granér
(Medl. av Sthlms Tandläkareförening.)
S:t Eriksgatan 40 III, hiss.
Mottagn. efter överenskommelse
pr tel. Kanarb. 341 97.

Tandläkare

Gunnar Wijkström
Medl. av Sthlms Tandläkareförening
Odengatan 90, tel. 84070. Vardagar.
10-1, 5-7, 30. Lördagar 10-1; sönd.
12,30-1,30. Kostnadsfri rådgivning.

Neutralitet eller Solidaritet

I en artikel med den ganska
ovidkommande titeln »Elin Wä-
gner» disputerar Ny Tids utrikes-
redaktör med Tidevarvet i frå-
gan om inriktningen av svensk poli-
tisk. Den närmaste anledningen
är ett föredrag som den sistnäm-
da personen höll i Göteborg på
vapenstillståndsdagen den 11 no-
vember. Ej såsom N. T. uppger
på anmodan av Frisinnade kvin-
nor, utan kallad av 12 förenin-
gar i Göteborg som bildat en
samarbetskommitté för fredsfrå-
gor. Att tillfället valdes för ett
föreläsning på skissera upp en pa-
cifists önskingar rörande Sveriges
handlande i världsfreds tjänst,
berodde på att denna särskilda
pacifist har så svårt att tala om
krig och så svårt att tala om
fred. Krig är ett brott och genom
sin nuvarande tekniska fullkom-
nhet absurd som politiskt makt-
medel, den saken är fastslagen.
Sverige skulle tacka ja, om det
finge en inbjudan att vara med
om internationell avrustning —
för att meddela detta faktum
behöver ingen ställa sig upp in-
för en tålig svensk församling.

Alltså, det enda rimliga man
kan ta sig till på en fredsdag
är att nalkas frågan om Sveriges
positiva insatser i den kamp som
står mellan världspolitik och rätts-
politik i världen.

Föredragshållaren i Göteborg
den 11 november gör inga an-
språk på att ha en motsägelse-
fri patenterad lösning av denna
svåra fråga. Bemödar sig blott
i likhet med så många andra
att komma tillrätta med frågan och
finna en handlingslinje man kan
gå in för. Är därigenom ett barn
av den tid som karakteriseras av
en strävan att med olika medel,
på olika vägar finna en ersättning
för det politiska system som ut-
löste världskriget.

Ny Tid förklarar att omriktning

Obs.!

Den som prenumererar
på Tidevarvet för 1930 redan
nu, får tidningen gratis för hela
december. Prenumerationsavgif
för helår kr. 6. Kan insändas på
gironummer 1544.

RYGGSKOTT
Den bästa och snabbaste
hjälpen vid alla slags akuts
smärtor är

NEVROSINE
(Antispasmodicum och analgeticum.)
Fritt från acetylsalicylsyra.

Smärtstillande och febernedsättande
tablett. Verksamt medel vid alla
slags reumatisk värk, Oikt, Ischias,
Neuralgi, Nervsmärtor och vissa
febrar (influenza, Håfluens och
dylika s. k. förkylningsjukdomar).

Böljes endast 4 spets.
Förpackningar à 50 öre och kr. 1.38.

av Sveriges neutralitetspolitik till
soldaritetspolitik icke ginge att
förlikta med avrustning. Ty, säger
tidningen, »solidaritets betyder vårt
folks ständiga deltagande i ord-
ningens upprätthållande i världen,
vårt deltagande i alla aktioner
mot fredsförstörare, fredsförstörare ut-
pekade av Nationernas förbunds-
råd i Geneve, där Norden icke
är med, men väl Europas stork-
makter. Detta innebär militära ak-
tioner.» Att samtidigt svälja av-
rusta till varje pris, omedelbart
och i ett sammanhang, skulle in-
nebära en motsägelse. Ur »mots-
sägelsens knopp skulle revolutionen
slå ut i full blom.

Resonnenanger ser mycket be-
stickande ut. Solidaritets- och av-
rustningspolitikens linjer äro här
utdragna, tills de mötas i en ka-
tastrof. Men det innebär en för-
enkling så stor, att den blir orätt-
vis.

Vare det långt från oss att för-
neka att här kunna ligga svårig-
heter framförel. Vi leva ju i en
tid då gamla åskådningar och nya
blandas med varann. Om man bju-
der oss att förverkliga ett mål, den
mellanfolkliga solidariteten, med
medel ärvda från en primitiv och
söndrad period, då anarki härskade
mellan staterna, då kan det
naturligtvis uppstå konflikter. Det
kan tänkas fall, som Ny Tid po-
stulerar, att Rådet anbefaller mi-
litär aktion, t. ex. mot Sovjet. Det
kan tänkas en förblindad stat som
vägrar att lyssna till förliknings-
förslag, vägrar att gå inför skil-
jedom eller lägga sitt ärende hos
mellanfolkliga domstolen, föredra-
gande maktmedel. Det kan också
tänkas att ett helt folklager hos
oss kunde vägra lyda paroll av
sympati för detta fredsbrötande
land. Men den risken är där ju
alltid, framför allt om vi ha makt-
medel att bruka!

Utvecklingens gång ger emel-
lertid inte en sådan situation tro-
lig, och varför? Därför att samma
utvecklingens linje som bär
mot större solidaritet mellan sta-
terna, samtidigt leder mot över-
gripande av de militära åtgärder-
na som påtryckningsmedel. Det
är inte riktigt rättvist att ur fram-
tiden hämta in avrustningen och
ställa den i en värld, där militära
maktmedel äro politiska instru-
ment.

Då säger kanske Ny Tid: aha,
ni talar för avrustning, men ni
räknar i stillhet med att den upp-
skjutes till en avlägsen framtid.

Svar: vi tro att om de skandi-
naviska staterna ginge till en kraf-
tig aktion för avrustning — och
då blir ju redaktör Backlunds för-
slag att ta den tyska avrustning-
en som norm aktuell — då skulle
de gagna både sig själva och
världsfreden. Men denna handling
måste vara ett led i en genom-
tänkt politik som går fram på
alla linjer, genom vilka fred och
solidaritet vinnes. Det var därför
Göteborgs-fördraget föreslog Sve-
riges förbehållslösa anslutning till
generallakten med dess förlikning,
skiljedom och rättsliga förfarande,
samt till giftgaskonventionen av
1925. Det var därför det slutade
med att föreläsaren en ny aktiv för-
svarslinje genom skapandet av en
hjälpfond för bistånd av gran-
nar i nöd, en fond som fjärde
huvudtiteln skulle bestå i stället
för en giftkrigsfond.

Vid varje politiskt val och hand-
lande uttrycka vi denna uppfatt-

ning genom att rösta och tala för
avrustning. Men vi veta att de
skandinaviska länderna icke kom-
ma att handla efter denna linje,
för än vår åskådning genom-
trängt en majoritet av folket. Vi
veta icke när detta skall ske, ehuru
vi önska att det måtte ske snart.
Men vi veta att den omvan-
dning i åskådning vi ville hjäl-
pa fram i Sverige, icke kommer
att ske oberoende av andra länder,
emedan det är fråga om ett
universellt skeende.

Skulle Sverige mot förmodan
ha förutsättningar att tidigare än
andra folk nå den punkt, då en
omvandling i åskådning tar sig ut-
tryck i handling så skulle Sve-
rige därmed ge en stöt i rätt
riktning, tvinga en process som är
i gång till ett snabbare tempo.
Sveriges avrustning är ett led i
arbetet på världsfred, icke någon
isolerad aktion som av klokhets-
eller klenmodsskäl är att föredra-
ga framför den nuvarande för-
svarspolitiken. Det vore ett åter-
vändande efter ett par hundra år
till en heroisk politik.

Tankeexperimentet: det avru-
stade menlösa Sverige mitt bland
onskefulla storkmakter, ger ett upp-
konstruerat fall. Sverige är icke
i och för sig som småstat bättre
än en storkmakt. Det är inte agres-
sivt men i stället misstänksam
försiktig och en smula provinsiel-
litt. Det fredsarbete som utföres
av en storkmakt som England sät-
ter vår insats i skuggan. Märk
den nuvarande engelska regeringens
aktiva fredspolitik och, för att
ta det sista exemplet, den väldiga
kyrkliga fredsaktion som nu i-
gångsättes i England. Att gå in
för Nationernas förbunds solidari-
tetspolitik, är därför icke bara att
ge sig en opålitlig och cynisk
maktpolitik i våld.

Sant vad Ny Tid erinrar om,
att Norden f. n. icke har någon
plats i Rådet, och alltså ingen
röst om det plötsligt skulle bli
fråga om en sanktionspolitik. Men
är det för det första inte så gott
som säkert att ett enat, i sin för-
bunds politik beslutsamt Norden
skulle få sin plats i rådet? För
det andra: skulle icke ett Norden
som gått fram för en ny politik
i den riktning vi här så ofullkom-
ligt bökt antyda, ha andra möjlig-
heter att positivt visa sin solidari-
tet, motarbete krig, bidra till
dess avskaffande och hjälpa rät-
ten, än genom att ställa militära
styrkor till disposition?

Jo.

KALASIRIS

grossessgördel
pantorder i al-
la kulturstater,
en i hygieniskt
avseende över-
träffad maggö-
del.

Största resul-
tat vid försän-
kning av under-
livsorgan, bråk,
vandrande njure
o. magsänkning.
Arbetas helt
utan gummi,
ter därför orubblig fast, och ser
god hållning och stöd. Rekom-
menderas av de främsta läkarkom-
missioner.

Prospekt och upplysningar
Kalasisiris
Birger Jarlsгат. 108 — Tel. 80471
STOCKHOLM

Om bostadsbrist

Att det för närvarande råder en märkbar bostadsbrist i Stockholm, därav torde icke någon för saken intresserad till främmande. Ljvalv talade de statistiska uppgifterna om att så icke skulle vara förhållandet, utan tvärt om ett litet överskott finnas att tillgå. Även om för närvarande möjlighet finnes att upbringa en bostad, d. v. s. en smålägenhet på ett å två rum och kök eller kökvrå så är denna lediga bostad dock icke möjlig att tagas i besittning av någon annan än den, som har en inkomst, anpassad efter de nutida fordringarna. I ett samhälle finnas dock alltid grupper av ekonomiskt svaga människor som på grund av ålder, sjuklighet, arbetslöshet eller andra förhållanden se sin arbetsförmåga och sina inkomster oönlirkliga för utgifterna. För dessa ekonomiskt svaga är det brist på goda bostäder till billiga hyror.

Många av de bostäder till billiga hyror, som finnas i de gamla husen är i ett eller annat avseende av mindre god beskaffenhet. Att även sådana misförhållanden inträffa som att kolonistgenom, olämpliga och olagliga utrymmen tagas i användning för att komma över en bostadsmöjlighet till billigt pris, och kanske icke alltid så billigt heller, är även väl känt. Att för alla och särskilt för barn en samverkan av dåliga bostadsförhållanden, trångboddhet med all dess skadliga inverkan, och därmed förknippade andra förhållanden kan ha för sig i den individuella menliga följer och försägar hälsa och arbetskraften, och därigenom beböva mänsklig möjlighet till självhjälp, är ett känt faktum. Dåliga bostadsförhållanden kunna även indirekt påverka genom förlösande av synghetsintresset.

Samhällets gemensamma omtänksamhet om sina invånares bostadsförhållanden har tagit sig uttryck i särskilda bestämmelser därom. Så har t. ex. Hälsovårdsnämnden till uppgift bland annat att tillse att sunda bostäder beredes staden sinvånare, och för utförande av denna sin uppgift i enlighet med hälsovårdsrådets föreskrifter har Hälsovårdsnämnden en bostadsinspektion med särskilda föreskrifter och instruktion. Fastighetsnämnden har bland annat till uppgift att från sin uppmärksamhet riktad på att från kommunens sida alla de åtgärder för beredande av erforderlig tillgång på sunda och billiga bostäder vidtagas, vilka kunna anses falla inom kommunens befogenhetsområde. Sjua svårigheter torde förefinnas i att rätt kunna anpassa dessa förhållanden efter tidsåge och behov.

Äro fötterna och benen besvärliga,

så tala med vår Wizard-fotspecialist Frök. Hudberg. Låt henne närmare visa Er och förklara för Er dels hur det låtta, metallösa Wizard-fotstödet och dels hur den gummlösa, tvätt- och stoppara Wizard-äderbräckstrumpan verkar. Alla råd och upplysningar lämnas kostnadsfritt. Tel. Norr 316 00.

Lagersens
Kungsgatan 4, andra huset från Stureplan

Svart på Vitt

Folketinget har debatterat regeringens förslag om Danmarks avrustning och förslaget är snart färdigt att undergå andra behandling.

Under debatten intog frågan om det nordiska samarbetet en framträdande plats, och användes som argument från båda sidor. Venstres representanter protesterade emot en isolerad dansk avrustning bl. a. därför att den måste innebära en förförklaring mot grannländerna och göra om inte de gamla bostadsbeståndet om ett gemensamt besluta om vissa nordiska militärpolitiska uppgifter. Regeringen försvårade sig och förklarade att den nordiska solidaritetens bestånd inte hängde på dessa förslag, eftersom tanken på gemensamma militära uppgifter säkerligen inte skulle finna stöd hos befolkningarna, annat än hos en obetydlig minoritet. »Det nordiska samarbetet bör endast tillämpas på områden, där grundskärningen är gemensam och där vi äro ense om vad som bör göras», sade utrikesministern.

Norges statsminister Mowinckel har förklarat, att regeringen tänker ta upp frågan om internationell skiljedom vid det stundande stortinget. Regeringen ämnar föreslå, att Norge skall ge sin obetingade anslutning till 3 artikeln i generalakten om skiljedom, som antogs 1927 på nordiskt initiativ. Statsministern påpekar hur ett krig mellan de nordiska länderna har blivit en oömlighet tack vare de redan avslutade skiljedomsstraktaterna. Den därmed inslagna vägen är bäst att fortsätta.

Norge bör också använda sitt försvar utslutande som neutralitetsvärn, säger hr Mowinckel, även om det för närvarande inte ensamt kan avrusta!

Vid jämförelse med huvudstäderna i övriga germanska länder blir Stockholm ifråga om intresse för eldbegängelsesaken betydligt efter. Antalet eldbegängelser i Berlin är i ständigt stigande och var förra året över 13,000, i Stockholm endast 478. Svenska eldbegängelsföreningen här i Köpenhamn betydligt över 40,000 medlemmar, i landsorten omkring 10,000.

Av Svenska Eldbegängelse-Föreningens 43 avdelningar är Stockholm

gans föreskrifter för att hålla även det gamla bostadsbeståndet i ett sunt skick. Bostadsinspektionens arbete kan då ske med lämplig anpassning efter förvarande förhållanden. Med den snabba förändring som det nuvarande bostadsbeståndet är underkastat genom rivningen av gamla hus, varigenom även mycket av det gamla dälga och oidsenliga försvinner, samt den revolutionerande ny- och ombyggnadsverksamheten torde man emot en ej alltför avlägsen framtid kunna inlösa ett något så när normalt förhållande på bostadsområdet förefinnes

Elsa Flodin.

Man kan inte kasta människor på gatan

Göteborgsavdelningen av F. K. R. hade den 13 november anordnat en diskussion om ämnet: »Bostadsfrågan som socialt och ekonomiskt problem». Till diskussionen hade högren och socialdemokraternas kvinno- och ungdomsorganisationer mottagit inbjudan. Debatten, som blev synnerligen livlig och pågick till framtidigt midnatt, präglades trots olikhet i uppfattning hela tiden av den bästa stämning. Inledaren redaktören Sven Backlund, hävdade, att så länge en arbetsman och ordentlig familj på de lägre inkomstgrupperna, som vill göra en kraftanställning för att komma i besittning av en bostad fyllande rimliga krav i fråga om hygien och utrymme, icke kan göra detta, utan tvingas att tränga ihop sig i den i Göteborg vanliga omderna 1 rum och köklägenhetstypen, stades myndigheter icke kan anses ha ägnat denna stora och viktiga fråga tillräckligt intresse. Efter att ha redogjort för hälsohygien typen sådan den skisserats av stadens största auktoritet på hygienens område Dr Göthlin, och som upptar 3 rum och kök som minimumsstandard för en familj med barn, övergick talaren till att uppskissera vad som från kommunens sida skulle kunna göras för att göra bostadsfrågan allvarigt intressant. Första kravet gällde hälsovårdsstadgan, som ansågs antikverad och i behov av reformering. I detta sammanhang påpekades faran av att ha en hälsovårdsstadga, som icke ens i sitt nuvarande skick kan efterlevas, respekten för svensk lag blir på så sätt undergrävd. 1,000 lägenheter i Gbg ha av hälsovårdsmyndigheterna utdömts som direkt hälsovådliga, men man kan ju inte kasta människor ut på gatan! Det vore Gbg:s myndigheter ovärdigt att icke vidtaga alla de åtgärder, som vore

lämpliga för att stadens invånare skulle komma i besittning av hygieniska bostäder till rimligt pris. En undersökning av de framsteg i fråga om bostadsbyggandets rationalisering, som gjorts i andra länder, vore ett steg i rätt riktning, bostadskreditens ordnade ett annat.

I den efterföljande debatten betonades bland annat vikten av att samhället ordnar bostadskrediten på ett tillfredsställande sätt. Genom att bevilja lån på hygliga villkor till kooperativ bostadsbyggande gjungde samhället icke i någon allmosseutdelning. Det vore tvärtom ett sätt att tillräckligt spranda för de mindre inkomstagarna ett slags demokratiserad kapitalbildning. Genom en dylik väl inriktades stora grupper inkomstagare på spranda för åstadkommande av ett så nyttigt realkapital som goda bostäder, i stället för att vinsterna av den höjda lön och levnadsstandarden ginge ut i ögonblicklig konsumtion. Från konservativt håll varnades, samtidigt som man uttalade sin förstärkte för bostadsfrågans sociala betydelse, för övertro på kommunens förmåga att hjälpa. Samhället borde i den mån det vore ekonomiskt möjligt bygga för de sämst lottade, men icke genom att engagera sig i låneverksamhet ligga och trycka ner hyrespriserna och därigenom framkalla risken att det fria kapitaltet sökte sig åt annat håll. Genometod av värningsframhåll ekonomiska invändningar framhåll inledaren att så länge bostadsindustrin dominerades av småföretag vore förbilligande av bostadsproduktionen så gott som en omöjlighet. Först genom stordrift, rationalisering av teknik och arbetsprocess och organisation av marknaden kunde man realisera kravet på goda bostäder till överkomligt pris. Stat och kommun borde här ta initiativet och igångsätta en utredning om vad, som på dessa vägar skulle kunna uppnås.

holmsavdelningen med omkring 7,000 medlemmar den största. Näst den kommer Göteborgsavdelningen med över 1,000 medlemmar, och som trea Eskilstuna förenig med omkring 850 medlemmar. Hele Svenska Eldbegängelse-Föreningen beraknas hava omkring 12,000 medlemmar.

Emellertid är ökningen av antalet medlemmar i Stockholmavdelningen i oupphörigt stigande, och månatligen anmäla sig hundratals personer som medlemmar i föreningsens byrå, Sveavägen 25. För att ytterligare öka intresset för saken komma under den närmaste tiden en mängd föredrag om eldbegängelsen att hållas av föreningsens föreläsare, fil. mag. Oscar Övden från Uppsala, civilingenjör R. Schlyter, Lidingsö m. fl. Bland annat planeras föredrag i de större sammålerna runt Stockholm och inom Stockholmsavdelningens område, då även i Södertälje, Norrtälje etc.

Början har redan gjorts med föredrag i Huddinge och Enskede av fil. mag. Övden. Närmast följa föredrag av samme föreläsare i Appelkvist i Alviks folkskolas samlingssal fredagen den 22 nov. kl. 7.30 e. m.

ett gripande dokument från nödens är
LUDVIG RENN:
KRIG
Roman.
4.75.
Det existerar två monumentala böcker om kriget. Alla känna den ena: Remarques. Detta är den andra.
BONNIERS

Vi stå till tjäns!

<p style="text-align: center; font-weight: bold;">BLOMMOR</p> <p>Stockholms B'omsterhandel Arsenalsgatan 1 Telefon 5313, Norr 887 Ulf: alla slags dekorationer och bindningsarbeten till billigaste priser.</p> <hr/> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">HOTELL</p> <p>Hotell o Pensionat Eaplanode Fru Anna Fahlström Blasieholmsgatan 3, Stockholm. Telefon Norr 312 55 (Växlar) Även Hälsoårds Pensionat, Skrärtåtra Tel. Skrärtåtra 4 REKOMMENDERAS</p>	<p style="text-align: center; font-weight: bold;">FOTOGRAFIELJÉ</p> <p>Fotografering & Fester m. m. Dyget om vid såväl blist- som elektr. ljus. Åsberg, Drotningsg. 93 86298</p> <hr/> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">KLÄDSHÄNDEL</p> <p>BOJ 1 ma, 180 cm. bred, till draperier, gardiner m. m. alla färger lager. David Södermans Klädshandel 22 Drotningsgatan 22. BILLIGT!</p>	<p style="text-align: center; font-weight: bold;">MÖBLER</p> <p>Sals- och Enrumsmöbler i nyinköpta, vackra mod., utförsälljas billigt. WÅGMARK, 1 NORRTULLSGATAN 1</p> <hr/> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">PÄRFYMER</p> <p>Parfumer, Tvälar och Borstar Rik sortering hos MARTA DORFF Biblioteksgatan 11 (Sturepalatset) Tel. Norr 246 95</p>	<p style="text-align: center; font-weight: bold;">RAM- och SPEGELAFFÄR</p> <p>J. L. LARSSONS EFTR. Knut Nystrand Bödermannsg. 8, Stockholm REKOMMENDERAS. Låga priser. Tel. S. 30914</p> <hr/> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">SKÖNHETSVÅRD</p> <p>Huvor Bertrand-Bengtson AMERIKANSK STATE-BOARD DIPLOM »E. X. Sjukgymnast» Birger Jarlsgatan 11 tr. 9877 Mästar Samuelsgat. 11 tr.</p>
<p style="text-align: center; font-weight: bold;">SLÖJDAFFÄR</p> <p>WALAMAGASINET R. Andersson, Kungsgatan 74. Lagar av Framtidstier i olika modeller, Wälstämmer, Karp-måttar, Trappstegar och Leggkört Beställn. emott. Tel. 1118 37.</p> <hr/> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">TVÄTTANSTALT</p> <p>SVENSK TVÄTT Inneh: Ing. och fru Helenberg Ulvunda Tvätt utan frätande ämnen. Tel. ULVSUNDA 53.</p>			

Bön för försvaret

(Forts. fr. sid. 1.)

ämbetsbrödet som i alla samma principståndpunkt, behöva icke bedja för försvaret mer. Genom dessa alternativa böners införande är också klarlagt att man önskar undvika sådana principstrider, i vilka den enskilde prästens samvete står emot lag och förordning, genom att befria honom från så svåra val.

Man har icke gått till botten med de frågor, som rests under den Thysselska striden. Man har icke uttalat någon mening om huruvida det är rimligt att kyrkan skall stå i sådant förhållande till världslig myndighet att Göta Hovrätt får falla dom över ordalydelsen i en bön inför Guds ansikte.

Man har heller icke direkt uttalar sig i frågan om Jesu evankelium och försvaret. Dock kan ett ställningstagande i längden icke undgå genom införande av alternativböner, i vilka man ber om frid åt hela världen eller frid åt folken, istället för om nåd till försvaret. Hur länge kan man överhuvud utthålla att i samma bön bedja till Gud vara värt faderslandets värm och sköld och bedja honom att han vilje förslå sin nåd till rikets försvar, d. v. s. till U-båtar och tanks, kul-sprutor, brandbomber, giftgaser och offensiva flygplan? Hur länge kan man i alternativbönen nå att be om kraft åt kyrkan att offra, verka och lida i Kristi anda för freden? Då man genomläser de alternativa kyrkobönerna finner man dem bära prägel av att vara genomtänkta snarare än genombedda. Men även såsom tankeprodukter äro de signifikativa.

Det finns i den allmänna kyrkobönan ett avsnitt, som för modern religiös känsla synes lika stötande, ja mera, än bönen för försvaret. Det är bönen för hedningarna. »Förbarma ditt Herre», heter det, sedan man begär kristenheten, »över alla folk, som änu äro fräna; i bländhetens och dödens mörker». Här yttra sig alltså alla bedjare i alla våra kyrkor på detta kategoriska och dömande sätt om alla folk av andra religioner i världen. Det är en oerhörd förmenhet. Hur veta vi, att det finns blott blindhet och dödens mörker bland fromma gudsytrare med andra gudsbegrepp än våra, bland hinduer, kjaner? Hur veta vi att vår officiella kristlighet befriar oss från blindhet och dödens mörker? Göra vi den icke oförfärligt vane religion och gå vi icke omkring dess allvar och hårda krav?

Den nya alternativa kyrkobönan varslar om att också här en ny uppfattning bryter sig fram. Här ber man Gud att »vidga församlingens gränser, så att ditt evangelium blir kunnigt för Israel och alla folk». Eller man ber om »kyrkans välgång och utbredande över jorden». Det är en förbättring, ehuru här ännu finnas spår av uppfattningen att det endast är genom den kristna församlingen och kyrkan som andra folk skulle kunna nås av och påverkans av Kristus och evangeliet. Dock är det ju icke så. Kristi lid och lära ha börjat gripa Indien t. ex. utan förmedling av den kristna kyrkan och dogmat.

Den gudomliga uppenbarelse kan slå ner och tända en eld i världen, beroende av den kristna församlingen, i den eller utanför den, det måste vi erkänna.

Annu större ödmjukhet och ännu större mod — så kommer också helt nya böner, och så bli de hörda.

(Forts. fr. sid. 1.)

MODERSKAPSUNDERSTÖDSAKKUNNIGETILLKALLAS 1926.

Denna utredning blev också riksdagens beslut och den 29 juni 1926 tillsattes äntligen den kommitté, som under namn av moderskapsundersödsakkunnig utsattes till sitt föreliggande förslag. Kommittén bestod till att börja med av tre personer, ordförande yrkesinspektisen fröken Kerstin Hesselgren, riksdagsmannen och hemmansägaren O. Tjällgren och byråchefen A. Molin. Ett år senare tillkallades ytterligare sakkunnig dr. Ada Nilsson.

Av sakkunniges utförliga och intressanta utredningar framgår att stora brister förefinnas i moderskapsvården i landet, såväl i fråga om tillgång på förlösningsshem som ifråga om tillsyn- och vårdmöjligheter för barnaföderskorna för övrigt. Men det framgår också att barnaföderskorna inte ens i den utsträckning som varit möjlig begagnat sig av de anordningar till deras bästa som funnits. Detta berodde delvis bero på okunghet men framförallt på bristande ekonomiska tillgångar.

SAKKUNNIGES FÖRSLAG.

Sakkunniges förslag upptar därför — utom åtgärder till förbättrad vård, till vilka vi återkomma — dels ett kontant understöd, som skall utgå till alla mindre bemedlade barnaföderskor, dels ersättning åt industriarbeterskor för deras genom den påbudna barnsängslidigheten mistade arbetsförtjänst, dock endast under 3 veckors tid.

Det kontanta understödet föreslås till 50 kr. Det är avsett till bestridande till någon del av de extra kostnader, som barnsbörden medför, arvode och skjut åt barnmorskan, linne, småkåder och sångutrustning åt barnet och den extra hjälp, som i många fall är nödvändig för hemssets skötsel under den tid modern är sängliggande.

Man har tänkt sig understödet uppdelat i två halfter, förlösningsspenning och barnsängspenning. Den förra utbetalas omedelbart efter barnsbörden. Den senare utbetalas efter två veckor med det villkoret att modern vederberligen fullgör sin vårdnadsplikt mot sig själv och barnet, däri inbegripet — så vitt möjligt — amning av barnet.

Kostnaderna för understödet delas mellan stat och kommun, så att staten betalar fyra femtedelar och kommunen en femtedel. Erftersom understödet har ett så allmänt samhälleligt ändamål måste det anses skäligt att staten åtager sig huvudparten, heter det i betänkandet, medan det i andra sidan kan öka kommunernas intresse för att granska de olika fallen, om de göras ekonomiskt medansvarliga genom barnavårdsnämnden.

IFråga om understödets omfattning har de sakkunniga föreslagit att det skall omfatta alla mindre bemedlade barnaföderskor, oberoende av yrke och civilstånd.

Med mindre bemedlade menas den kvinna, som ensam eller — om hon är gift och sammanlever med sin man — tillsammans med honom, taxerats till ett skattebetydd belopp som understiger 500 kr. Den individuella besvärsprincipen tillgodoses genom att gränstillfallet och efter taxering enligt vederberligen ändrade levnadsomständigheter underkastas individuell prövning av barnavårdsnämnden.

Enligt sakkunniges beräkningar skulle antalet till understöd berättigade barnaföderskor efter denna förmogenhetsgräns uppgå till omkring 70,000 årligen, d. v. s.

omkring 70 proc. av samtliga barnaföderskor i landet. Till de understödsberättigade skulle efter dessa beräkningar höra, utom arbeterskor och arbetarhustrur, hustrur till jordbruksarbetare, statare, torpare, lägenhetsägare samt — delvis på grund av de rådande beskattningsförhållandena — ett antal hustrur inom gruppen hemmansägare och arrendatorer.

Här kommer också den största delen i kostnadsberäkningarna, nämligen omkring 3½ miljoner kr.

INDUSTRIARBETERSKOR-NAS ERSÄTTNING.

Lagförslaget om ersättning åt barnaföderskor inom industrien för mistad arbetsförtjänst motiveras på följande sätt.

Sakkunniga utgå från den princip, som socialstyrelsen i annat sammanhang formulerat så, att det knappast torde råda någon tvivel om det berättigade i kravet att det allmänna skall träda emellan för att tillförsäkra de från arbetet utestängda kvinnorna skäligt understöd. Enligt erfarenheten och de sakkunniges undersökningar, brukar den tid under vilken modern i vanliga fall avhåller sig från arbete uppgå till ungefär tre veckor efter barnsbörden. För den tid av tre veckor därutöver, som industriarbeterskorna äro förbudna att arbeta, borde alltså rimligen ersättning från det allmänna utgå och sakkunniga föreslå att denna skall sättas till två tredjedelar av kvinnans normala arbetsförtjänst, alltså efter samma princip som olycksfallsförsäkringen.

Denna ersättning utgår oberoende av om industriarbeterskans inkomster överstiga den gräns, som bestäms för understödets utbetalning i övrigt. Det är överhuvudtaget en mycket liten grupp det gäller. Enligt docenten Edins intressanta statistik, som återfinnes i betänkandet, skulle nämligen antalet barnaföderskor bland industriarbeterskorna uppgå till endast omkring 1215 årligen. Kostnaderna för ersättningen beräknas uppgå till endast omkring 100,000 kronor.

MODERSKAPSVÅRD GENOM SOCIALHYGIENISKA ÅTGÄRDER.

Som redan nämnts upptar förslaget inte endast kontant understöd utan också åtgärder till främjande av en förbättrad moderskapsvård i allmänhet. All erfarenhet visar nämligen den utomordentliga vikten av att dessa åtgärder linjer fullföljas samtidigt. I de flesta länder har man börjat på endera av de båda vägarna men så småningom tvungits att gå fram på den bredare linje, som förslagets båda olika avdelningar innebära.

Utom upplysningsverksamhet gäller det att få till stånd en sådan föregående moderskapsvård, som utövd redan under havandeskapet kan bidra till att undanröja eller minska de risker, för vilka den blivande modern är utsatt. Hon skall för det första regelbundet kunna undersökas av barnmorskan, och vid dessa tillfällen få de råd och föreskrifter, som kunna vara nödvändiga. Den förvärdande verksamheten har hittills varit mycket församma. I städerna har sålunda omkring en fjärdedel av samtliga barnaföderskor varit alldeles utan tillsyn under havandeskapet och på landsbygd endast omkring hälften kommit i åtnjutande av sådan vård.

Ifråga om tillsyn under barnsängstiden har ungefär en fjärdedel av landsbygdskvinnor inte fått någon sådan medan endast omkring 1,6 proc. av kvinnorna i städerna voro utan tillsyn.

Upprättandet av mödra- och barnavårdscentraler, närmast ett utvidgande av det arbete, som hittills skett inom mjölkdropparna, är också ett led i den viktiga rådgivande verksamheten.

Dessa centraler tänkas främst upprättade på frivilligt initiativ, men antingen de uppstå genom kommunernas egen försorg eller genom föreningar eller enskilda med kommunalt understöd bör staten lämna något bidrag åtminstone till starten.

ÖKAD TILLGANG PÅ FÖRLOSSNINGSANSTÄLTER.

Emellertid kan en aldrig så väl ordnad för- och eftervård komma till korta, om själva förlösningen måste försigga under olämpliga förhållanden. En mycket stor del barnaföderskor i vårt land förlösas och tillbringa barnsängstiden under hygieniskt otillfredsstillande förhållanden till stor del därför att förlösningarna i flertalet fall försigga i hem som förete brister i hygieniskt avseende, ifråga om önskvärd stillhet och sanitär utrustning.

Visserligen har benägenheten hos barnaföderskorna att söka sig in på förlösningssanstalt i allmänhet ökat under senare år.

Men platstillgången på allmänna barnbördsanstaltningar är mycket ojämnt för olika delar av landet och avståndet äro på många håll för stora för att anstaltsvård skall kunna stå alla barnaföderskor till buds som kunde behöva den. De enskilda förlösningshemmen ställa sig i allmänhet för dyra för att kunna komma ifråga för mindre bemedlade.

Olika meningar ha skjorts gällande om den lämpligaste formen för förlösningssanstalter. Bör man arbeta för utvidgning av de stora barnbörds- eller för upprättandet av mindre förlösningsshem? Sakkunniga ha diskuterat frågan och kommit till det resultatet att båda typerna äro önskvärda. I ett välordnat system av förlösningssanstalter bör ingå i varje län ett eller flera större, väl utrustade barnbörds- eller, som kunna tillgodose behovet av vårdmöjligheter för de mera svårbehandlade fallen. Men dessutom är det önskligt att ett större antal mindre förlösningsshem kommer till stånd med licensförande och vederbörlig kontroll, vilka ställa sig billigare men lämpligen kunna omhänderta normala fall, som inte äro i behov av särskild fackbetädd vård.

FRAM FÖR EN ENIG KVINNOOPINION.

Vi ha här kunnat redogöra endast för de viktigaste punkterna i det nya förslaget. Till betänkandet ha emellertid fogats en hel del mycket intressanta utredningar, till vilka vi hoppas få tillfälle att senare återkomma.

Emellertid må ingen tro, att det faktum att ett nytt förslag föreligger, betyder detsamma som att det skulle vara i hamn. Sakerligen väntar en lång och motståndfylld väg detta nya försök att äntligen bringa den viktiga frågan till lösning. En första varning betyder redan den till betänkandet fogade reservationen av hr Tjällgren, som visserligen inte kan motsäga sig dess riktighet ur principiell synpunkt, men som föreslår att förslaget upphöjande till lag må uppskjutas. Liknande synpunkter komma till uttryck i Svenska Dagbladets ledare av den 19 nov. »Ordning med frågorna». Vi kunna endast uttrycka den förhoppningen, att en enig kvinnoopinion måtte ställa sig bakom detta förslag. Må den möta alla försök att fördroja dess genomförande med en uttrycklig förklaring att nu ha vi väntat länge nog!

Bokspalten

Har Ni sett
bilighetsupplagan
av
Courths-Mahlers

romaner,
inbundna i
halvfranska band à

2:95

?

Om så ej är, gå in i närmaste bokhandel och bed att få se den.

Ni köper den.
10 delar utkomna.
(17 olika romaner.)

CHELIUS

Andra upplagan

(4. de-5: e tusendet)
är utkommen av

Evy Fogelberg:

**Mathilda Wredes
sista år**

Häft. 250, klomb. 3,75. Illustr.

Det står nästan en helgongloria över denna ädla, uppoffrande kvinna, vars liv var vigt åt kärleken till sin medmänskör. Hennes liv var lika växländ och rikt som någon roman.

Svensk Damtidning.
I varje bokhandel.

Linblads Förlag - Uppsala

Håkon Garäsen
Rågfinne

Häft. kr. 4:50, inb. kr. 7:—

»En brett lagd allmogero-man i utmärkt stil. Stark till komposition och innehåll.»
Hasse Zetterström i Söndagsnisse-Strix.

»Full av spännande handlingskraft, dödskraftiga människor och oförgångliga folktyper.»
Idun.

EKLUND